

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglašje se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Po shodu zaupnikov. — Naša kultura in naša politika. — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. — Kranjsko: Razno. — Podlistek: Begunci.

Po shodu zaupnikov.

Narodnonapredna stranka na Kranjskem je imela 2. t. m. shod zaupnikov. Z nekako bojaznijo, pa tudi z veselim upanjem smo pričakovali ta shod, kajti toliko se je že pisalo, da je stranka v razsulu, da nima življenske moči itd., čemur so se strankini pristaši sicer pomilovalno posmehljali, a vendar lahko take govorice vzbude pri marsikaterem omahljivcu dvom in nezaupnost.

Shod nas je povsem zadovoljil; vsakdo je z nekakim veselim občutkom zapuščal zborovanje, kajti glede posvetovanja samega kakor tudi glede oseb, ki so bile izvoljene v izvrševalni odbor, je zavaladala po shodu pri vseh vdeležencih ena misel: nekaj mladega, vse upe vzbujajočega je prišlo v stranko.

Nekatere vtise pa moramo zabeležiti.

Predvsem sta dva govornika, ki sta govorila o zboljšanju organizacije, zadela pravo struno in vsakdo jima je v duhu duše pritjeval. Bila sta to notar Pegan iz Idrije in dr. Švigelj.

Oba sta govorila o potrebi ustanavljanja političnih društev in o podrobnem delu v strankini organizaciji. To sta točki, ki sta bili tudi dozdej v programu stranke, a se jih je jako malo vpoštevalo. V našem listu smo že lansko leto pisali par člankov o tem in je zlasti v letošnji prvi številki jako dobro obrazložen pomen podrobnega strankarskega dela. Teh točk programa se bo morala stranka z vso silo oprijeti in ju negovati v demokratičnem

zmislu. Le na demokratični podlagi, ko si bomo kot udje ene rodbine, to je stranke, vsi enaki, vsi prijatelji in sorodniki, bo stranka kot taka vspevala in si pridobivala zvestih in delavnih somišljenikov. Pri tej priliki obljublamo, da bo naš list v kratkem zopet začel priobčevati članke o organizatoričnem delu v stranki.

Drugo je ustanovitev političnih društev, vsaj v vsakem sodnem okraju. Nebroj somišljenikov narodnonapredne stranke živi po deželi, ki pa politično ne pridejo veliko v poštev, ker nimajo nobenega stika med seboj. Le v združenju in v medsebojnem izpoznavanju bodo postali pravi člani, delujoči za stranko. Naloga političnih društev bo, da združijo raztresene ude v celoto, potem se bo tudi lahko videlo, v katerem okraju se bo lahko z vspehom postavilo protikandidate v državni ali deželni zbor.

Zadnji čas je, da se naprednjaki po deželi malo bolj pobrigajo za strankino organizacijo. Po večini se povsod zanašajo na vodstvo in zahtevajo najrazličnejše stvari. Ako pa hoče vodstvo prirediti kak shod, se ti naprednjaki niti dovolj ljudi ne upajo skupaj spraviti.

Program je torej tukaj in program je tudi dober. Zdaj pride pa glavna težkoča: kje so delavei? Pri napredni stranki še ni vseh somišljenikov prešinil oni duh, da mora vsak posameznik delati v prid stranke. Večina misli, da je že stranko rešil, ako gre o priliki volitev volit. Da bi pa z osebno agitacijo posegel v volilni boj, mu je že preveč in bodisi da je še tako neodvisen, se noče iz neke prirojene komoditete, pri kateri pa igra ošabnost veliko ulogo, eksponirati. Zunaj na deželi se somišljeniki ne smejo preveč ozirati na centralo, ampak sami delati na organizacijo. V vodstvu samem

mora pa biti nastavljena oseba, ki bo vse niti imela v rokah in ji bo mogoče po vseh krajih vzbujevati in dati krajevnim organizacijam praveč za vspešni razvoj. Ta tajnik mora biti boljša uglednejša oseba, a tudi dobro plačana, kar se je na shodu posebej poudarjalo.

Za vspešni razvoj stranke je tudi to veliko vredno, da je stranka zdaj v opoziciji in da se bo njenim pristašem od gospodujoče stranke povsod metalo polena pod noge. Kdor je še zdaj vnet pristaš, bo tudi ostal, in sicer iz prepričanja. To je pa veliko vredno, kajti lepa vrsta takih pristašev obeta najboljše in nikomur se ne bo moglo očitati, da dela iz koristolovstva za stranko, ampak iz osebnega prepričanja.

Kakor že povedano je napravilo dober vtis, da so se vzele mlajše moči v izvrševalni odbor in sicer osebe, od katerih ni samo pričakovati, da bodo dajale dobre nasvete, ampak da bodo res aktivno izvršujoči člani.

Dober vtis je dalje tudi napravila izjava, da napredna stranka ni bila v ničemer zvezana s klerikalno, ampak da so bili v gotovih slučajih obvezni osebni dogovori med voditelji obeh strank. Napredna stranka odslej ne bo iskala nikakih kompromisov, kajti prebitke izkušnje zadnjih dni, ko se klerikalni stranki lahko očita narodno izdajstvo in grda politika napram vladnemu sistemu na Kranjskem, so še tistim odprle oči, ki so hoteli popolno spravo. Ne, osebni boj, ki smo ga mi vselej odločno obsojali, se ne bo tiral, toda ravnanje klerikalne stranke se mora ostrejšje kritizirati nego se je doslej zgodilo in tudi v deželnem zboru bodo naši poslanci morali odločnejše nastopati in ne vedno prav dati klerikalni stranki, ki je le to sklenila, kar je bilo v njeno strankarsko korist, ne ozirajoč se na vse sloje kranjskega prebivalstva.

Begunci.

Povest iz francoske vojske. Spisal Jos. Premk. (Konec.)

In tisti večer je odšla Marjanica v svojo kamrico prej kakor navadno. Toda legla ni. Naslonila se je na okence in zrla vun v tisoč-zvezdno noč, ki je tako sanjavo ležala nad tiho vasjo. In Marjanici se je zahotelo, da bi šla tja nekam daleč daleč, kjer kloni nebo na zemljo, tja, kjer bi bila rešena vseh nadlog in bi mogla živeti srečno in zadovoljno življenje...

Še nikdar ni čutila, da tako globoko ljubi Matjaža, kakor nocoj, ko bi bila najraje zbežala pred beriči in mu povedala, naj beži, da ga zasledujejo, da ga je izdal Janez — njega in vse njegove tovariše.

Kar same so ji tekale solze iz oči, kar sami so se ji izvijali vzdih iz drhtečih prsi in ni se mogla premagati, da bi ne zaplakala glasno... Vrgla se je na posteljo oblečena in zarila obraz v zglavje, da bi se ne čulo vun njeno tarnanje in jokanje.

Pred seboj je videla vse lepe dneve, ko sta se tako brez vseh skrbi pogovarjala z Matjažem in delala načrte za lepo bodočnost, a sedaj se je razpršilo vse in ostali so ji le grenki spomini...

Bog ve, ali bo še kedaj prišel tako pod okno, ali bo še kdaj sedel ob nedeljah po maši na tisti tnal pred domačimi durmi in ji mahal s klobukom in mežikal s tistimi lepimi, velikimi očmi, ki jih je Marjanica bolj ljubila kakor vse na svetu. Morda nikdar več. — Gotovo ga bodo vjeli in potem bo moral med vojake in gotovo tudi v vojno, kjer ga zadene krogla in bo moral umreti daleč od doma, daleč od nje. Da bi bila ob njegovi strani vsaj ob zadnjem trenutku, da bi mu obrisala vročo kri na temnem bojišču in mu zatisnila oči, tiste lepe, velike oči za vedno...

„Gori se vidiva, Matjaž!“ bi mu pošepetala in lažje bi umrl, ko bi bila poleg njega; a tako bo sam in s solzami v očeh bo morda pomislil zadnjič na njo — na tisti kresni večer na Krušni gori. —

„Oh, kako kruti so ljudje!“ je zavzdihnila Marjanica in se prevrgla na postelji. — — —

Moralo je biti že precej kasno, ko je prebudil Marjanico, ki je komaj zatisnila solzpolne oči, ropot v veži. Hitro je planila raz postelje in odprla vrata v vežo, a tam je videla le nejasne postave in čula pri vratih nerazločno godrnjanje, a natanko ni mogla videti ničesar, ker v veži je bilo temno, a vendar jo je takoj obdala težka slutnja, da se je morda res zgodilo, česar se je tako bala.

„Prižgi leščerbo!“ ji je velel Brinšek, ko je zapazil, da je prišla iz kamrice, a Marjanico so zapustile skoro vse moči in opotekaje je stopila v izbo po luč. Zelo dolgo je trajalo, predno jo je prižgala, ker roke so se ji tresle, kot da je mrzlična.

„Sedaj pa pojdi spat!“ ji je zapovedal Brinšek in odnesel luč v vežo, kjer je Marjanica zagledala ob svitu leščerbe blede lice Matjaža. Bil je zvezan na rokah in nogah in buriči, ki so ga nesli, so si brisali pot raz čelo in mrmrali nejasne besede.

Marjanici je ob pogledu na njega zastala vsa kri in brez moči se je naslonila ob zid. Janez pa je stal na drugem koncu in upiral pogled v tla, kot da si ne upa pogledati nobenemu v obraz.

„Nesite ga v klet in zaprite z zapahom,“ je dejal Brinšek. A takrat se mu je vrgla Marjanica okoli vratu in zaplakala...

„Oče, oče! Pustite ga, kaj vam je storil!“

Janeza je to tako presunilo, da je zbežal iz veže vun v noč in tudi beriči so ostali mirni.

„Marjanica,“ je zavzdihnil Matjaž, ko jo je zagledal — „ako me kaj ljubiš, ne oklepaj se Brinškega!“ Nato je obrnil obraz v steno, da ne vidi mučnega prizora.

Vobče smo torej veseli novega prerojenja napredne stranke in naš list jo bo v vsem dobrem podpiral, toda slabo tudi grajal. Naj se torej pričinja za stranko novo in boljše leto kakor doslej in mi bomo njeni zvesti pristaši in zagovorniki. Naj le vedno visoko dviga svobodno in napredno misel!

Naša kultura in naša politika.

Dar Slovenske Matice je letos nenavadno velik in lep. Res, za 4 K si ne moremo želeli nič boljšega. Matica kaže mnogo sile in volje in edino, kar jo v njenem razvoju še ovira, je njeno gmotno stanje. Ne moremo dovolj zopet in zopet izražati svoje želje, naj bi Matica našla mnogo Knezov in Krezov, mnogo mecenov in podpornikov. Danes, ko toliko denarja zakopavamo v svoj narodni in politični boj, ko naša šolska obrambna in narodna društva zahtevajo vedno novih svot, skoro popolnoma pozabljamo na ta svoj res kulturni zavod. Gotovo je, da je predvsem treba braniti narodno mejo, da je treba požrtvovalno dvigati prosveto na naši periferiji, ne smemo pa pozabiti, da bo stala meja trdno, kadar bo silna notranja kultura, ki bo dvigala splošni napredek in ugled naroda. Slovenska kultura, mislim našo vedo in umetnost, bo oni svetli steber, ki bo svetil do zadnjih kotov naše narodne meje in v njegovi luči se bo dvigal narod na mejah k narodni samozvesti in ta samozavest je velika sila, ki je ne premaga nobena kričeča tuja samohvala. Zavednosti je treba dati tudi vsebino, kajti le taka je silna in plodovita. Ni dovolj, da rečem: Slovenec sem, več je, če morem reči: sem sin kulturnega naroda, del celote, ki dela in napreduje in ve, kaj hoče. To vse pa je odvisno od silne notranje kulture. In tu je takorekoč nam Matica vse. Nje naloga je velika in težka in ni dvoma, da bi vse izvršila, ko bi imela sredstev. In to je nekaj, kar moramo premagati. Matico je treba podpreti z gmotnimi in moralnimi silami ter ji omogočiti, da izvrši svoje veliko delo.

Tako je bilo zelo umestno, da se nahaja med letošnjimi Maticinimi knjigami tudi mala knjižica, ki pa po svoji vrednosti ne zaostaja za debelimi knjigami, in pove nam skoro vse, kar moramo vedeti. Za enkrat naj bi bil nam to katekizem, ki ga je treba znati na pamet. Je to spis marljivega Maticinega predsednika profesorja dr. Ilešiča.*) Ni mogla nobena knjiga priti bolj v čas, kajti nikdar nismo tako pozabili skrbeti za svojo kulturo, kakor v tem resnem času in pristavimo naj, da smo ob istem času uganjali največ politike. In to je bilo takoj

*) Dr. Fr. Ilešič: Kultura in politika. Izdali „Matica Hrvatska“ in „Matica Slovenska.“ Zagreb 1908.

„Dekle, kaj ti je?“ je začel nekoliko mirneje Brinšek, ker menda se je zasmilila celo njegovemu kamenitemu sreču. „Ti ne veš in ne razumeš, kaj je postava in Matjaž jo je kršil in zato se mora pokoriti s silo. Pojdi spat!“

„Samo ne denite ga v klet,“ je prosila jecljaje — „tam je vse vlažno in mrzlo, bodite dobri oči!“

„Denimo ga v veliko izbo, kjer bomo spali mi; zvezan nam ne bo ušel,“ je nasvetoval eden izmed beričev in Marjanica ga je pogledala hvaležno, kot da ji je storil kako velikansko dobroto.

„Naj bo!“ je privolil Brinšek, potem pa se je ozrl na Matjaža in mu zažugal — „ampak vreden nisi!“

Nato so ga odnesli v veliko izbo in Marjanica je odšla v kamrico in se je z ušesom naslonila na špranjo pri vratih.

Ko je čez malo časa potihnili vse in se je čulo iz izbe, kjer sta spala Brinšek in žena, zateglo hropenje in smrčanje, je Marjanica zopet odprla vrata in se splazila oprezno, brez vsakega šuma do vrat, kjer so spali beriči in je ležal zvezan Matjaž. Vedela je, da se vrata ne zapahnejo in morejo biti torej zaprte le s kljuko, zato je počasi odprla in prav tako počasi tudi za seboj zaprla. Ko je bila v izbi, si je globoko oddahnila, a skoro si ni upala naprej, ker bila je tema ko v rogu. Bala se je, da ob kaj za-

slabo znamenje za našo politiko, ako moramo priznati, da je poleg nje trpela narodna kultura, znamenje, da smo imeli — in imamo jo še — nekulturno politiko.

Ozrmo se in pogledjmo: v ospredju imamo danes takozvano gospodarsko politiko, boj na gospodarskem polju, poleg nje imamo socijalno politiko, boj socijalnih vrst. Dočim je druga nekako samo sebi namen, se kaže prva tuintam kot sredstvo za narodno osamosvojenje, toda na drugi strani je to n. pr. pri klerikalcih — le novo podjarmljenje ljudstva pod klerikalno silo. Poleg tega imamo politiko strank in — kar je v tako malem narodu samoposebi umevno — politiko oseb. Seveda hoče vsaka teh politik biti narodna, slovenska i. t. d. Politike je torej več, ko dovolj.

In kaj je s kulturo? Pogledjmo v programe strank in bomo povsod našli tudi besedo kulturo, ljudsko prosveto itd. In v koliko se ta kulturni program izvršuje? Pogledjmo! Narodno napredna stranka je v svojem prvem začetku gotovo vršila veliko kulturno delo posebno na Štajerskem in je pozneje na Kranjskem pokazala mnogo resne volje po mestih. To kulturno delo je takrat obstajalo v narodnem probujanju, bilo je nekako romantično in je imelo v sebi več veselih momentov. Toda, časi so postali resnejši. Probujena zavednost je zahtevala vsebine: knjig, knjižnic, kulture. Stranka je res tuintam izdala poleg časopisa kako knjigo, počasi je prestalo tudi to — narodno navdušenje po mestih je minilo, postalo je tuintam nepotrebno, inteligenca se je polenila, prav ob času, ko je imela začeti delati zunaj mesta med ljudstvom. Prebudila se je v tem zmislu šele sedaj, ko je bilo že prepozno. Med tem pa so že klerikalci čakali ugodnega trenutka in so padli na ljudstvo. Klerikalna politika še ni bila nikdar kulturna in nikdar ne bo. Kultura stremi za osvobojenjem in osamosvojenjem narodov in ljudstva ter človeštva sploh, tega pa klerikalizem ne pozna. On je sam sebi namen in dela vse zase. Kakor po svojem cilju klerikalna politika ni kulturna, tako ni niti po svojih sredstvih, ki so jezuitska in jim namen posvečuje. Zato je klerikalna politika bila nekulturna in je protikulturna. Naši klerikalci imajo svoj kulturni program: goje vedo in umetnost, seveda v kolikor jim oboje služi, proste vede in umetnosti ne priznavajo, oboje mora imeti klerikalno tendenco. Izdajajo knjige, beletrističen časopis in edino večjo slovensko filozofsko revijo. Leonova družba je izdala par lepih knjig, in sploh priznati se mora — ne štedijo. Imajo v svojih vrstah lepo število učenjakov, ker podpirajo ljudi, ki stopijo v njih službo. V tem zmislu vidimo pri njih mnogo dela in — oni že vedo, zakaj. Timeo Danaos et dona ferentes. Kakor bliščeče

dene ali prevrne in napravi ropot, ki bi zbudil še Brinška in tako je tipala počasi naprej, dokler se ni dotaknila nekoga, ki se je v hipu predramil in jo zgrabil s tako silo, da je skoro zažejala. Videč, da se ji je vsa nakana ponesrečila, se je prestrašila, da prvi hip niti ni mogla spregovoriti.

„Pustite me, jaz sem,“ je zavzdihnila naposled, nakar jo je berič res izpustil, a takoj napravil luč.

Še nekako zaspane so bile njegove oči, a vendar jo je gledal jezno in srdito, da se Marjanica ni upala ničesar izpregovoriti. Ko pa je zagledala na tleh Matjaža, še vedno tako zvezanega, ki je vpiral vanjo tako hvaležno svoje oči je dobila pogum in sklenila je pred beričem roki kakor k molitvi.

„Pustite me nekoliko pri njem!“ je poprosila — „samo da nekoliko govorim z njim in takoj bom odšla!“

Med tem so se prebudili že tudi drugi trije biriči in so začudeno gledali, kaj se godi.

„Kaj pa hoče?“ je poprašal eden.

„I no, dovolimo ji, da se malo z njim pogovori,“ je dejal tisti, katerega je Marjanica tako lepo prosila in ji očitno ni mogel odreči te male prošnje.

„Pa luč ugasni, da bomo lahko spali,“ je dejal eden — „pa ti pazi, da se ti ne izmuza, ker si dovolil, mene nič ne briga!“

pa je to klerikalno delo zgoraj in kakor silno po svoji organizaciji in podprto po bogatih denarjih, tako uničujoče je njih delo v narodu. Njih hujskarska politika, fanatizem, zaslepljevanje ljudstva z „Domoljubi“ in „Bogoljubi“, njih počenjanje po občinah in cerkvah je dokaz, kam vodi klerikalna kultura. En sam Domoljub je demoraliziral naš narod tako, da ga sto dobrih časopisov ne bo spravilo na pošteno pot in bomo čutili posledice tega še celo generacijo. Njih ljudske predstave, lurške pastarice itd. itd. vse to je vzelo ljudstvu zmisel za vsako višjo umetnost. Od klerikalcev torej ni pričakovati kulture, naj je njih učenost še tako velika, njih tisk razširjen in njih žepi še tako polni. Nasprotno: moramo se bati njih vede, njih prosvetnega dela in njihovega časopisja.

Tretja stranka, ki je posegla posebno v naše nižje sloje, je soc. demokracija. Ona se je dobro zavedala, da brez temeljitga prosvetnega dela ne bo imela uspehov, da je socijalni napredek vedno posledica kulturnega napredka. Priznati moramo, da je v tem mnogo storila in da je s svojimi brošurami in časopisjem prinesla mnogo zmisla za demokratizacijo kulture. Vsporedno z njo hoče delovati v istem zmislu narodni socijalizem, ki se je začel šele v zadnji dobi pojavljati.

(Konec prih.)

Politične vesti.

Slovenci in jezikovni zakon. Z jezikovnim zakonom, ki ga je vlada predložila državnemu zboru, niso zadovoljni ne Čehi, ne Nemci. Nemci še vedno sanjajo o državnem jeziku, ki bi imel veljati nemški jezik, toda na Češkem so naleteli na žilave Čehe, ki si ne dajo kar tako kratiti svojih pravic. Neki nemški poslanec je tudi že izjavil, da je jezikovni zakon za češke Nemce sprejemljiv, povzročil bi pa vihar odpora, ako bi se uvedel tudi za Šlezijo in za alpske dežele. Kaj vidimo v tem? Da daje jezikovni zakon precej pravic tudi Slovanom in bi Slovenci ne imeli ničesar proti temu, ako se uvede tudi v slovenskih deželah. Češki narod se zaveda svoje moči, zato pa ni zadovoljen z drobtinicami, on hoče vse, kar mu gre. Za nas, ubogo slovensko paro, ti časi še davno ne bodo prišli, vendar pa naši poslanci, ki tvorijo večino v slovanskem središču, lahko in po vsej pravici zahtevajo, da mora vlada rešiti narodnostno vprašanje za vso državo! Od te zahteve ne smejo odnehati, kajti prilika je tako ugodna, da se morda, ako se sprejme jezikovni zakon samo za Češko, dolgo vrsto let ne bo ponovila. Ven torej z jezikovnim zakonom za južnoavstrijske dežele!

Državni zbor. Seja dne 3. t. m., ko je vlada predložila jezikovni zakon, je bila tako

„Razvežite mi roke!“ je poprosil Matjaž s hripavim glasom, a berič je odkimal, primaknil klop za vrata in upihnil luč.

Marjanica je pokleknila poleg njega in ga pogladila po znojnem čelu, a govoriti ni mogla.

„Prav, da si prišla,“ je dejal šepetaje

Matjaž in pustil svojo glavo v njenih rokah.

„Tako se bom lažje ločil od tukaj, ko vem, da si mi ti ostala dobra. Glej, a baš najina ljubezen je kriva, da me vidiš nocej zvezanega kakor ubijalca in roparja, ker da se nisem napolil tu doli v vas, bi me ne bili dobili kakor niso drugih. O, dobro sem vedel, da nas bo Janez izdal, a vendar sem upal, da srečno pridem pod tvoje okence, a božja roka je hotela drugače. Drugi so odšli že dopoldne dalje v gore med pastirje in vsenaokrog, da jih bo težko zaslediti, a jaz sem hotel še nocej govoriti s teboj in srečali smo se z beriči. Ali nič zato, Marjanica! Vedno se mi je zdelo, da se midva nikdar ne združiva, da je nekaj med nama, kar naju loči od skupnega življenja in tako je prišlo. Bog ve, koliko let bom moral služiti vojake, gotovo tako dolgo, da se postaram, ako me prej kje ne zadene krogla. In ti boš ostala tu Marjanica in me boš počasi pozabila —“

„Ne, Matjaž, ne govori tako!“ je zavzdihnila Marjanica.

„No, ako me ne boš,“ je nadaljeval Matjaž, — „ti bom hvaležen še na stara leta, ako

burna kakor že več let ne. Češki radikalei so tirali hrupno obstrukcijo z ragljami in trobentami. Predsednik dr. Weisskirchner je kršil poslovnik, ker je dal na glasovanje predlog poslanca Udržala, naj se pred razpravo o nujnih predlogih otvori debata o govoru ministrskega predsednika, s katerim je uvedel jezikovni zakon ter označil stališče vlade. Seja se ni mogla mirno vršiti, zato jo je predsednik zaključil.

Jezikovni zakon za Češko. Ta teden je predložil ministrski predsednik državnemu zboru jezikovni zakon za Češko, ki se je poprej že dobro pretresaval v ministrskem svetu in sta mu oba ministra rojaka dr. Začek in dr. Schreiner ugovarjala. Slovenci mu tudi ugovarjamo, ker gremo s stališča, da se mora jezikovno vprašanje urediti za celo Avstrijo. Načrt jezikovnega zakona je v splošnem naslednji. Jezikovni značaj kakega kraja se bo določil po okrajnosodnih okrajih in sicer naj bi bilo 139 čistočeških, 95 čistonemških in 5 dvojezičnih sodnih okrajev. Enojezična oblastva, bodisi češka ali nemška se redno poslužujejo svojega jezika. Drugojezične stranke smejo tudi dopisovati v svojem jeziku in se njih vloge tudi v istem jeziku rešujejo. Sploh velja načelo enakopravnosti, da ima vsaka stranka pravico zahtevati, da se v njenem jeziku obravnava in reši njena vloga. Razglasi so pisani v uradnem jeziku dotičnega sodnega okraja. Isto velja glede napisov in pečatov. Pri dvojezičnih oblastvih se zopet varuje enakopravnost vseh strank, pri strankah različnih jezikov se obravnava in protokolira v obeh deželnih jezikih. Uradni razglasi, napisi in pečati so dvojezični. Glede notranjega uradnega jezika velja načelo, da se enojezični uradi poslužujejo svojega jezika, dvojezični pa tistega, ki so ga v posameznih slučajih rabili v zunanjem uradovanju. Z občiniami se dopisuje v njih jeziku. Z oblastvi zunaj Češke se korespondira nemški. Glede jezikovne usposobljenosti se zahteva tako kakor pri uradovanju. V enojezičnih okrajih zadostuje znanje dotičnega jezika. Nova je ustanovitev okrožnih vlad in sicer 20 enojezičnih čeških, 6 enojezičnih nemških in 4 dvojezične. Praga je izločena iz teh vladnih okrožij. S tem smo prinesli samo obris novega jezikovnega zakona, ki bi bil za nas Slovence neprecenljivega pomena zlasti v izvenkranjskih sodnih okrajih. Zato pa zahtevamo iste ugodnosti, ki jih imajo Nemci in Čehi na Češkem, tudi zase. Pravica naj bo za vse enaka.

„Veleizdaja“ v Zagrebu. Glavna razprava v „veleizdajalskem“ procesu bo v Zagrebu koncem februarja t. l.

Aneksija Bosne. Zahteve Srbije in Črne gore. Črnogorski poslanik v Carigradu Gregovič je izjavil, da zahtevata Srbija in Črna gora, da

se jima da kos ozemlja, ki bo segalo do Jadranskega morja. Za Bosno in Hercegovino zahtevata popolno avtonomijo, čeprav pod habsburško suvereniteto. Ako se Srbiji in Črni gori ne izpolnita ti zahtevi, se bosta borili do zadnjega moža. Črna gora lahko sama postavi na bojišče 40.000 mož. Proti tej armadi potrebuje Avstro-Ogrska 250.000 mož, od katerih najmanj 50.000 ne bo videlo več svoje domovine. Če bi Avstrija zmagala, bi bila to le Pirova zmaga, kajti srbski narod lahko v vojni premaga, ukrotila ga pa ne bo nikdar.

Bolgarija in Turčija. Na drugem mestu poročamo, da je ruska vlada stavila Turčiji gotove predloge glede sporazumljenja z Bolgarsko. Te predloge je naznanila tudi velesilam, od katerih sta pa Avstro-Ogrska in Nemčija predlog odklonili. Avstrija se menda boji, da bi se Bolgarska, ki je bila doslej pod avstrijskim vplivom, podredila vodstvu Rusije.

Med Bolgarijo in Turčijo posreduje zdaj ruska vlada, ki se mnogo trudi, da bi ne prišlo do vojne. Zato je tudi upati, da se bolgarsko-turške difference poravnajo mirnim putem. Pisalo se je, da ponuja Bolgarska 100 milijonov odškodnine turški vladi in da zdaj vse svetuje Turčiji, da sprejme to ponudbo. Turčija je v jako slabem finančijelnem položaju, da še svojih uradnikov ne more plačati. Tajni policisti so se že uprli.

Rusi in Poljaki. V odnošajih med Rusi in Poljaki se na Ruskem pripravlja zgodovinsko važen preobrat, s katerim se bo ublažil spor med Rusi in Poljaki. Po želji carja Nikolaja bo ministrski predsednik Stolypin predložil dumi zakonski načrt o samoupravi Poljske, ki dobi po njem svoj deželni zbor. Volilno pravico bo imel vsak državljani, ki plačuje direktni državni davek.

Iz slovenskih dežel.

Pogubna gospodarska politika ob meji. Naš list je prvi opozoril na počenjanje klerikalcev glede gospodarske politike in preganjanja slovenskih obrtnikov. Mlada, res mlada „Straža“ uganja naprej to politiko, vendar tako, da se danes prav strastno zažene v trgovce in obrtnike, jutri pa omili svojo pisavo in ublažuje vtisk prejšnje številke. Vedeli smo naprej, kaj bo. Zavedni slovenski trgovci in obrtniki bodo „Straži“ in klerikalcem hrbet obrnili, mlačeži se bodo pa poskrili in se bodo le takrat Slovence kazali, kadar bo to v njih korist. Povemo „Straži“, da s tako politiko ne bo nič koristila svoji stranki, lahko pa veliko škodovala slovenski stvari!

se povrnem. Ampak radi tega ne toguj, Marjanica! Glej, jaz ne bom nikdar tvoj, to vidim danes, ali ako si mi ljubila, ne jemlji Janeza, prosim te! Obljubi mi to, Marjanica!

„Prisegam ti, Matjaž!“ je tiho odgovorila Marjanica in poiskala med vrvmi Matjaževo roko.

„Hvala ti, Marjanica! Zapomni si, kaj si mi obljubila! Ne poslušaj Brinška, on ti hoče samo zlo! Sedaj pa pojdi, Marjanica, da se morda ne prebudi Brinšek in zopet boš imela težke dneve. Hvala ti za vse, Marjanica, in ne pozabi me, ker zelo te ljubim!“

Marjanica je že vstala, potem pa se je sklonila še enkrat in prvič se je zgodilo, da so se našle njune ustnice v dolgem poljubu.

Drugo jutro so ga odpeljali.

Marjanica je stala na vratih in si s predpasnikom brisala oči in takrat je videla cela vas, kako mu je zamahnila z roko v slovo, med tem ko je bil njen obraz ves solznorosen.

VI.

Za Marjanico so prišli žalostni dnevi.

Brinšek videč, da so se mu skoro gotovo njegove nakane z Janezom izjalovile, je postopal z njo z vso surovostjo in nasilnostjo in ni ga bilo dneva, ko bi se ne čulo iz županove hiše kričanje in jok.

Janez je prihajal iz Zadola od tistega večera, ko so ujeli po njegovem izdajstvu Ma-

tjaža, le zelo redko; še parkrat je poskusil svojo srečo pri Marjanici, a ta mu na vse njegovo dobrikanje in laskanje niti ni odgovarjala, ker pregloboko v srečo je nosila spomin na tisti žalostni večer, ko je ležal po Janezovi krivdi Matjaž zvezan in brez moči kot največji lopov. In dan za dnem je čutila globlje, da Matjaža ne bo mogla pozabiti, ker preveč je moral pretrpeti ravno radi tega, ker je hotel, da bi jo kdaj popeljal v svoje novo domovanje, a je to prekrizala zlobna Brinškova roka, katerega je srdila iz dna srca in mu zato tudi ob neki priliki, ko jo je nagovarjal za Janeza, izpovedala naravnost, da ji je mnogo dražji en sam spomin na Matjaža kot celo brezskrbno življenje ob strani Janeza. To je Brinšku zadostovalo in hotel jo je na drug način prisiliti k temu, ali ko je uvidel, da Marjanica prenese vse njegove psovke in nasilnosti z neko čudno potrpežljivostjo, se je hotel maščevati kakor le mogoče za vse izgubljene upe. Karkoli je napravila, mu ni bilo prav in mučil jo je od rane zore do črne noči, nad čemer so se začeli zgražati že drugi vaščani. In ni jih bilo malo, ki so svetovali Marjanici, naj zapusti Brinškovo hišo, ker ljubili so jo vsi, ker so znali, da morda ni v celi vasi tako pridnega in marljivega dekleta, da bi morala poleg vse svoje skrbnosti pretrpeti toliko hudega in težkega kakor ona.

Marjanica je sicer te nasvete poslušala, a izvršiti se jih ni upala, ker bila je vseeno pre-

Proti imenovanju deželnega šolskega nadzornika za spodnještajerske nemške šole je protestiral okrajni zastop v Gornjemgradu ter poslal naučnemu ministerstvu naslednjo brzojavko: Zastopniki okraja Gornjigrad najodločnejše ugovarjajo nameravanemu izživajočemu imenovanju šolskega nadzornika nemškim šolam slovenske Štajerske. Javni činitelji, zabranite narodnostne prepire, vsi Vi na branik za sveta načela mogočne Avstrije! Zahtevamo tudi povoljno takojšnjo rešitev slovenskega vseučilišča.

Velenje v nevarnosti! „Südmarka“ hoče pokupiti za nemške naselnike več hiš v Velenju, da bi bilo posestno stanje tamošnjih Nemcev ugodnejše. Pred par dnevi je kupila neko hišo za 33.000 kron in se pogaja zaradi nakupa še dveh drugih hiš z lastniki. „Slovenci“ pridno posredujejo prodajo. Iz Velenja se tako malo sliši in mora res precej slabo stati za slovensko stvar. Domačini Slovenci bi se morali malo bolje pobrigati za svojo zemljo, da ne bodo Nemci mešetarili z njo.

Nemci in hiše v Celju. Kakor hitro je v Celju kaka hiša naprodaj, se že Nemci boje, da bi je Slovenci ne kupili, zato pa naganjajo svoje denarne mogote, da rešijo čast nemštva s tem, da kupijo hišo. Dotični prodajalec se pa navadno smeje v pest, ker se mu da toliko, kolikor zahteva. Seveda nimajo celjski Nemci dosti denarnih mož, menda sta Stiger in Rakusch še najbolj petična. Rakusch je zadnjič kupil eno hišo, zdaj pa Stiger Herzmannovo. Potrebujeta oba nobene hiše, toda prokletim Slovincem se ne sme pustiti, da bi pomnožili svojo posest.

Rudarstvo in Slovenci. S Štajerskega se nam piše: Poznam slovensko podjetje, katero je pričel mlad slovenski podjetnik, ki je tudi po sebi umevno potreboval kredita. Toda do danes je bil odklonjen pri vsakem slovenskem denarnem zavodu kljub temu, da se je hotel izkazati, da se podjetje dobro obrestuje in da ima več naročil kakor izdelava blaga. Noben denarni zavod se niti prepričati ni hotel, kako se stvar rentira. Zato je pa lastnik primoran, da prepusti lepo podjetje tujcem. Slovenci kričimo: več podjetnosti, nalagajmo denar v narodna gospodarska podjetja, toda kadar je treba kako podjetje podpreti, kakor imam ravno v mislih, se pa nič ne stori. Da bi se vsaj prepričali, kako je s podjetjem, a niti do tega jih ni mogel pripraviti. Žalostno, če bo podjetje prišlo tujcu v roke!

Enajsta javna ljudska knjižnica v Dravski dolini se je ustanovila v nedeljo v Rušah pri Mariboru. Dr. Pivko iz Maribora je predaval o pomenu ljudskih knjižnic.

plaha, da bi kar tako zapustila Brinškovo hišo, v kateri je odrasla, in se preselila drugam. Ako je pričel nato delovati še Drmalec, se je slednjič s to mislijo sprijaznila in povedala tudi Brinšku svoje namene. Brinšek je sicer rohnol in rjul na vse mogoče načine in zgodilo se je tudi, kar seveda ne prvič, da je padla njegova roka po njenem šibkem hrbtišču, kar pa je Marjanico tako užalilo, da je pohitela iz hiše in naravnost k Drmalcu.

„Tu sem,“ je zajokala, ko je prihitela k Drmalcu in sedla na klop. „Sedaj bom ostala pri vas, — nazaj ne grem več!“

„No, da, prav imaš!“ je dejal Drmalec in jo začel miriti. „Še ubil te bo, ako ostaneš pri njem!“

In še tisti dan so stopili trije fantje, Matjaževi najboljši prijatelji z Drmalcem k Brinšku po njene stvari.

„Kaj pa hočete!“ je vpil Brinšek jeze bled. „Kaj je kaj prinesla k hiši, da ima kaj odnesti? Naj le gre, vrag jo vzemi, jokal ne bom po njej!“

In Marjanica je ostala pri Drmalcu, kjer se je počutila kakor v malih nebesih. Drmalec jo je imel rad, ker rabil je itak nekoga doma, ko se je on ukvarjal po cele dneve na polju in Marjanica je bila za gospodinjstvo kakor rojena.

Ves drugačen red je prišel z njo v njegovo hišo, ker prepustil ji je vse gospodarstvo

Ptujski Sokol priredi v nedeljo 6. t. m. veselico v Narodnem domu. Ptujski Nemci so vsled tega silno razburjeni in „Marburger Zeitung“ piše s strahom o tej prireditvi ter opozarja magistrat na pretečo nevarnost. Značaj „nemškega“ Ptuja je zopet v nevarnosti!

Koroški deželni zbor je razpuščen in so že razpisane nove volitve.

Goriški deželni zbor bode kakor kažejo znamenja v najkrajšem času razpuščen. Politične oblasti že delajo priprave za nove volitve. Ker ni prišlo do stvarnega dela v zadnjem zasedanju, je gotovo najboljšje, da se zbor razpusti, se bo vsaj pokazalo, kdo bo imel večino. Najbrž bo pa ostalo pri sedanjem razmerju in bo vlada morala na kak način posredovati.

Občinske volitve v Trstu in okolici se bodo vršile meseca junija t. l. Volilo se bo 80 članov, ki bodo obenem tudi deželni poslanci. Slovenci se bodo v okolici kakor tudi v mestu volitev udeležili. Socijalni demokratje imajo tudi veliko upanje do pridobitve par mandatov.

Novi višjesodni predsednik v Trstu. Dvorni svetnik pri najvišjem sodnem in kasačijem dvoru Avgust Jacopig je imenovan za predsednika višjega deželnega sodišča v Trstu. Novi predsednik je v 61. letu, rojen v Gorici in je skoro ves čas služboval na Primorskem. Za predsednika deželnega sodišča v Trstu je imenovan višji deželnosodni svetnik Josip Milovčič. — Novi višji predsednik je v dobrem spominu in pravijo, da se je izbralo pravo osebo na prvo mesto pri primorski justici. Tudi prejšnja višjesodna predsednika sta bila na svojem mestu, zato se je pa pri sodiščih v jezikovnem oziru Slovencev vedno pravično godilo in lahko rečemo, da ima slovenski jezik na Primorskem več pravice, nego v popolnoma slovenski deželi — Kranjski. Največ je torej odvisno od višjih oblasti, če hočejo pravično postopati v jezikovnem oziru, naj si bodo potem še take odredbe glede „Amtssprache“!

Narodna delavska organizacija v Gorici je imela v nedeljo javen shod, na katerega so prišli tudi socijalni demokratje, ki so z raznimi medklici hoteli preprečiti, da bi se ne govorilo o potrebi ustanovitve N. D. O. Predno se skliče ustanovni občni zbor, se bo vršilo še par shodov v Gorici in okolici.

Lega nazionale v Trstu. Podružnica tega društva v Trstu je imela v nedeljo občni zbor. Društvo šteje 8800 članov in je imelo v pretečenem letu 100.000 K dohodkov. Za eno podružnico je to jako veliko, zlasti če pomislimo, da Trst ni izključno italijansko mesto.

doma in Marjanica je bila zadovoljna kakor še nikdar nikoli.

Samo včasih na večer, ko je sedela pred hišo, se ji je stožilo in spomnila se je, kako je upala nekdanj, da bo gospodovala v tej hiši kakor srečna žena, a tako je on Bog ve kje, med tem ko se je ona resnično preselila na njegov dom.

In od Matjaža ni bilo nikakega glasu.

Nekateri so že trdili, da je gotovo padel na kakem bojišču, ker vsaki dan se je govorilo o novih bitkah, dokler se ni razneslo tudi v zakotno Podbrdo, da je sedaj na Kranjskem gospodar Napoleon.

Minevali so tedni in meseci in Marjanica se je slednjič udala v edino tolažbo, da se res morda vidita samo še tam gori. Tudi Drmale je bil prepričan, da ne bo več videl svojega sina in tako z njim vsi vaščani.

S časom se je počasi pozabilo na vse viharne dneve, ki so šli čez vasico Podbrdo in miroljubno se je zopet pričelo živeti, samo Drmale ni zapustil svoje jeze do Brinška in Marjanica ne svojih spominov na Matjaža. Z vsako pomladjo so vzeveteli bolj in vse ji je bilo še tako živo pred očmi, kot da se je dogodilo včeraj. Njej ni zacelil čas te boli in dasi so skoro vaščani že pozabili nanj, je živel v njenih spominih živo kakor nekdanj...

Kranjsko.

Shod zaupnikov nar. napredne stranke.

V uvodnem članku priobčujemo mnenje o tem shodu, ki smo ga z veseljem zapustili. Radi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti obširnejšega poročila. Povdarjamo pa še enkrat, da so nas poročila zadovoljila in da tudi sklepe podpišemo. Strinjamo se predvsem v tem, da se mora vera v politiki popolnoma pustiti na miru, ker nima s stranko kot takonič opraviti! Najprej zastopati narodno in potem napredno stališče v pravem demokratskem zmislu, to naj bo vodilo bodoče politike narodnonapredne stranke. Vero bodo že klerikalci zlorabljali in to bo tudi vzrok, da se bodo oči odprle inteligentnejšim njenim pristašem, od katerih je marsikdo le radi svoje religioznosti, — katero mora vsak spoštovati, ako je odkritosrečna, — njen zagovornik. Spoštujmo v vsakem človeku njegovo prepričanje, bodisi versko ali politično, potem bode narodnonapredna stranka prava liberalna stranka v pravem pomenu te besede. Stališče stranke je zdaj tako ugodno kakor še nikoli ni bilo. Že precej časa je, odkar se je otresla tistih nepotrebnih dogovorov z Nemci, ki so jo marsikaterikrat spravili v neprijeten položaj. Zdaj je opozicijska stranka v deželi in je tako vsaka korupcija izključena. Zdaj se stranki lahko pridružijo vsi tisti nezadovoljneži, ki so vsled včasih res graje vrednih sklepov in korakov vodstva narodnonapredne stranke obrnili le-tej hrbet. Za pošteno in pravično postopanje stranke je porok sedanji izvrševalni odbor in močje v njem, ki ne bodo nikdar pripustili kake korupcije. Vsak napreden Slovenec se zdaj lahko pridruži tej stranki, kajti vse njeno delovanje bo podvrženo ostri javni kritiki, katero bomo mi prav radi izvrševali, če bo treba. Politika klerikalne stranke je v zadnjem času naravnost neslovenska, ker jemlje v zaščito vladni sistem, ki je kranjskim Slovencev zadal v zadnjem času toliko bridkih udarcev kakor že več let ne. Torej je rodoljubna dolžnost pravega Slovenca, da stopi na stran tiste stranke, ki si je napisala na prapor nesebično rodoljubje, radikalnonarodno postopanje proti vsem krivicam, ki se gode slovenskemu narodu in ki ne bo mešetarila s koncesijami kakor dela klerikalna stranka. Dobro, naj se ja še bolj pritiska ob zid bodisi od vlade, bodisi od klerikalcev, kajti čim bolj bo pritiskana, tembolj se bo očistila in imela v svojih vrstah nesebične borilce. Pristaš kake stranke, ki vse lahko doseže, je lahko biti, pristaš opozicijske stranke je pa za marsikoga še nevarno. Torej se mora iti na tisto stran, ki

Preteklo je dolgih osem let.

Marjanica je bila še vedno cvetoča in lepa, dasi nekoliko bolj razvita, ko so izvedeli vaščani, da je naša vojska zapodila Francoze nazaj.

Lep dan je bil, ves prepričen z zlatimi solnčnimi trakovi in vaščani so se pogovarjali o tej novici ravno pred Brtoncelnovo krčmo, ko je stopil izza vogala tujec, v katerem so vsi takoj spoznali — Drmalčevega Matjaža.

Kakor blisk se je razneslo po vasi o njegovem prihodu in ko sta izvedela to radostno novico Drmale in Marjanica, skoro nista mogla verjeti, dokler se nista prepričala na lastne oči.

Tako veselega snidenja še ni videla vasica Podbrdo in toliko solz veselja še ni v Podbrdu potočila nobena deklica kakor tisti dan Marjanica, ki se je zaklenila v izbo in molila v zahvalo za uslišane molitve pred božjo Porodnico.

Vsi so se zbrali v krčmi pri Brtoncelnu, samo Brinška ni bilo in ga tudi ni bilo videti celi dan.

„Pripoveduj no, kaj se je godilo s teboj!“ so silili vanj fantje, a Matjaž je veselja tudi komaj govoril. Parkrat je poprašal po Marjanici, a ko so mu povedali, da je doma in se bo od radosti kar izjokala, se je nasmehnil, kakor se je nasmihal vedno, kadar je izpregovoril njeno ime. Očetu se kar ni mogel dovolj zahvaliti, da jo je vzel od Brinška, a oče pa je bil tudi zelo redkobeseden in je samo zadovoljno opazoval zagorelo lice svojega sina.

odkrito in pošteno nastopa brez hinavščine in brez koncesij. Hinavski politiki ne bo vhoda v stranko, zato se pa napredni Slovenci vsi združimo tam, kjer bo sicer preganjanje in boj, toda odkrita in poštena politika. Mlado, čilo, napredno in demokratsko stranko hočemo imeti!

Narodno izdajstvo se lahko imenuje postopanje klerikalcev pri volitvi v trgovsko in obrtniško zbornico glede kandidata v velikem obrtu. Napredni in nemški kandidat sta imela enako število glasov, zaupnik klerikalne stranke je imel pa še pet glasovnic, katere bi lahko oddal za naprednega slovenskega kandidata, zlasti ko se mu je zagotovilo, da se prihodnjič voli v tej kategoriji klerikalec. Toda ne, klerikalci so rajše videli, da je zmagal zagrizen Nemec Pammer kakor Slovenec Kotnik. S tem so torej indirektno pomagali Nemcu do izvolitve in je to ravnanje z narodnega stališča ostro obsojati. Vedno in vedno gredo naši klerikalci s stališča strankarske koristi in tega stališča ne bodo opustili, tudi ko bi se še več Slovencev po krivdi narodnih nasprotnikov postrelilo po ulicah! Hi klerikalec, potem šele Slovenec!

Volitve v trgovsko in obrtno zbornico kranjsko. Kakor smo domnevali, so prodrli klerikalci v maloobratni kategoriji s štirimi kandidati. V vseh trgovskih kategorijah in v srednjem obrtu so zmagali napredni kandidati, v montanistični kategoriji in v veleobrtu pa nemški. Za klerikalce so se po deželi pehali vsi župniki, kaplani in mežnarji in so, še predno so došle glasovnice, pridušali obrtnike in trgovce, da ja gotovo prineso glasovnico v farovž. Facit teh volitev je, da so klerikalci prvič ohranili svojo posest v malem obrtu le z neznatno večino, drugič da so propadli v mali trgovini, katero so poprej imeli in tretjič da bi napredna stranka skoro prodrla v veliki industriji, ko bi žreb odločil za njenega kandidata, kajti ta je dobil enako število glasov kakor nemški in je le žreb odločil za poslednjega. Razmerje v trgovski zbornici je zdaj: 13 naprednjakov, 7 klerikalcev in 4 Nemci.

Union. Naš list je vedno zastopal stališče, da se morajo slovenska podjetja bodisi liberalna ali klerikalna podpirati in smo tudi glede hotela Union bili tega mnenja, ker je to podjetje za Ljubljano jako potrebno. To podjetje bi pa moralo biti bolj nevtrarno kakor je in tudi bolj narodno. Če bi upravni svetniki Uniona glasovali za slovenskega kandidata pri volitvi v trgovsko zbornico, bi ne prišel Nemec Pammer noter. Drugič pa podjetje tudi po 20. septembru ni izpremenilo svojih dobaviteljev. Mineralne

In še drugi dan je drlo vse v Drmalčevo hišo, ki je bila prvič v svojem obstanku premajhna, da bi mogla sprejeti vseh vaščanov, ki so prihajali — željni, da jim pove Matjaž o svojih vojaških doživljajih med Francozi. In Matjaž je pripovedoval, kako je v Nemčiji, v mrzli Rusiji, dokler se ni naveličal, ker vaščanom ni bilo nikdar dovolj, tudi ako bi govoril cel dan.

Samo Marjanica je izvedela vse še prvi večer, kako se mu je godilo od tiste noči, ko je ležal v Brinškovi hiši med beriči, do tega dne, ko je po osmih letih zopet zdrav zagledal svojo rodno vasico.

„S plahim korakom sem stopal tam čez polje,“ je končal in ji zrl v oči, ki se niso niti za hip odmaknile od njega. „Vse mi je bilo tako živo v spominu in mehko mi je bilo pri srcu, da bi najraje zajokal. A vendar me je nekaj težilo, nekaj kakor strah, da te morda več ne najdem, a ostala si mi zvesta in hvala ti, Marjanica. Kolikokrat sem mislil náte tam v daljni tujini in sedaj te gledam zopet pred seboj — tako kot si bila nekdanj!“

In čez dva meseca je bilo v vasi vse živo. Trakovi so plapolali na vratih in venci in fantje so pokali iz topičev, ker so izgubili iz svoje srede Matjaža, ki je stopal z Marjanico pred oltar. Še stari Jerneje je prišel s svojo leseno nogo in tistikrat si je namočil grlo kakor še nikdar nikoli.

vode jemlje še vedno pri Nemcu, čeprav imamo strogo narodnega založnika Šarabona. Isto je z bencinom. To je malo več nego če narodna dama kupi klobuček pri Nemcu. Kolega „Slovenec“ naj tukaj malo pograbi vodstvo hotela!

Klerikalno časopisje. Res je, en sam „Domoljub“, ki je med kmeti razširjen v tisočih in tisočih izvodih, je več pomagal klerikalni stranki do tolikega vpliva na kmete, kakor sto politikov in diplomatov ter vsa duhovščina. Res je tudi, da ta časopis ljudstvo korumpira, da vidi le z očmi tega časopisa in da mu je ta poneumnjevalec evangelij. A stvar ima tudi svojo dobro stran. Naš kmet se je naučil čitati politične časopise in ker ni zabit, bo hotel vedno več čitati in bo čital tudi napredno časopisje. Primerjal bo gotove dogodke v eni in drugi luči in bistra slovenska glava bo kmalu ločila, kaj je prav in kaj ni prav. Začelo se mu bo svitati in klerikalna neomejena komanda ga bo začela žuliti, da se je bo sčasoma otresel. Ta čas ne bi bil več daleč, ko bi bilo na deželi kaj več naprednih delavcev in količkaj organizacije. Narodnonapredni stranki bo treba le izvesti okrajno organizacijo in izdajati kot protiutež „Domoljubu“ podoben ljudski list in v par letih se bi konstelacija tako preobrnila, da bodo naši klerikalci debelo gledali. Pravo prosvetno delo zanesti na deželo, to bodi naloga napredne stranke. Klerikalci so že tla pripravili s tem, da so naučili naše kmete čitati politične časopise. Kakor jim zdaj to neizmerno koristi, tako lahko se tudi vsa stvar preobrne v njih škodo.

Dr. Krek in poselski red. Dr. Krek je na — za klerikalce memento mori — stanovsko-kmečkem shodu izrekel nasvet, da se mora poselski red izpremeniti tako, da odpoved ne bo onemogočena na tako kratek čas, kakor zdaj, ampak na bolj dolgo dobo in sicer na eno leto ali pol leta in da bi moral biti določen čas, kdaj se sme odpovedati. Veliki socijalist in socijolog je v tem s svojim naziranjem, če je res tak socijalist, v nasprotju, ker hoče naravnost utesniti svobodno prehajanje posameznikov. Gospod doktor, ali bi ne bilo to nekako moderno suženjstvo!

V vreči se je začelo gibati. Naši ljubi klerikalci so že mislili, da imajo vse kranjske kmete lepo zbasane v vrečo, zgoraj dobro zavezano, in da bodo dr. Šušteršič, dr. Krek et cons. to vrečo kar po svoji volji postavljali s kota v kot, kakor jim bo ravno prav prišlo. No, ta vreča je res dolgo igrala nemo vlogo, kakor bi bil sam krompir in repa v nji, zadnjo nedeljo se je pa začelo v nji gibati in gomazeti tako nevarno, da je kljub stiskanju in božanju na eni strani kmečki čevelj ven pogledal. Nežne roke klerikalnih veljakov so sicer z velikim trudom potisnile čevelj nazaj, toda opraskale so se precej občutno in ta praska bo tudi, ako se zaceli, pustila vedno viden znak — resen opomin, da se z vrečo ne bo več smelo tako ravnati!

Splošno slovensko žensko društvo je imelo pretečeno nedeljo občni zbor. Med najvažnejšimi prireditvami tega društva omenjamo razstavo „Otrok“, ki je vsestransko dosegla lep uspeh. Razstava je imela 3792 K 99 v dohodkov in 1780 K 12 v stroškov, torej prebitka 2012 K 87 v; obiskovalcev je bilo brez šolskih učencev 4500. Na zborovanju se je povdarjal gospodarski boj, da se mora slovensko ženstvo otresti tiste opiče ljubezni do vsega, kar je tujega, češ da je boljše. Slovenska žena naj podpira domačega trgovca in obrtnika in naj se ne diči s tujim blagom. Društvena knjižnica šteje 2483 knjig. V odbor so bile izvoljene po večini prejšnje odbornice, za predsednico g. Franja dr. Tavčarjeva.

Društvo „Pravnik.“ Iz poročila na občnem zboru posnemamo, da je imelo 175 članov, 1 častnega člana in 173 naročnikov lista. Društveni list „Slovenski Pravnik“ bo koncem leta obhajal 25 letnico svojega izhajanja. V preteklem letu je izdalo društvo V. zvezek zbirke avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku in sicer zakone o javnih knjigah, katerega je založil in uredil dr. E. Volčič. Odbor se je baval tudi s priredbo trgovinskega zakona, ki morebiti izide že v tekočem letu. Morda izide

tudi prepotrebni občni državljanski zakonik v novi slovenski izdaji. Odbor je tudi zastopan po svojih odposlancih v odboru za slovensko vseučilišče. Društvo je imelo 7688 K 86 v dohodkov in 4992 K 32 v izdatkov, torej prebitka 2696 K 54 v.

Muzejsko društvo za Kranjsko je izdajalo dvoje časopisov: „Izvestja“ v slovenskem in „Carniola“ v nemškem jeziku, katera sta urejevala gg. Koblar in dr. Šmid. Članov je bilo 3 častni in 199 rednih. Društvo je zamenjalo svoje publikacije s 100 drugimi društvi.

Slovensko obrtniško društvo v Ljubljani priredi za notranjske obrtnike javen shod v Postojni v nedeljo 6. t. m. ob 3. uri popoldne. Govorilo se bo o potrebi stanovske organizacije, združne organizacije in o politični situaciji za obrtnika. Tudi starostno zavarovanje, v katero so mali obrtniki pritegnjeni, bo prišlo na razpravo. Notranjski obrtniki, vdeležite se polnoštevilno tega shoda!

+ Vseučilišni profesor Jul. Vargha. V Gradcu je umrl vseučilišni profesor državnega in kazenskega prava dr. Vargha. Juristom, ki so v Gradcu študirali, je pokojni radi ljubeznivega značaja v jako dobrem spominu. Bil je blagohotno naklonjen dijakom vseh narodnosti

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
čistilno sred-
stvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobiva
se
posvoda

in ni bil tak šovinist, kakor so po večini graški profesorji.

Postojina — mesto. Občinski odbor v Postojni je sklenil na cesarja vložiti prošnjo, da povzdigne trg v mesto. To utemeljuje s tem, da je Postojina važno trgovsko in obrtno središče na Notranjskem in vsled svoje svetovnoznane jame velikega pomena z ozirom na tujski promet.

Mlekarska šola na Vrhniki. Deželni odbor priredi na Vrhniki tečaj za mlekarje, ki bo trajal pet mesecev in se pričel 15. aprila t. l.

Družbi sv. Cirila in Metoda koristi gmotno, kdor vporablja Fockovo (iz Kranja), ali Gabrščekovo (iz Gorice) milo. S tema tvornicama je sklenila družba zvezo, ki je slovenstvu toliko v korist, kolikor cenimo vrednost, da ohranimo čez 50 slovenskih otrok našemu narodu v tistih pokrajinah, kjer bi izgubili mladino, ako bi jo ne branila naša družba. Torej, gospodinje, pozor!

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za rabljene poštne znamke 80 K. Vrednost nekaterih znamk bi bila prav znatna, ako bi ne bili nabiraleci odstrigli zobčastih robov. Iz Radovljice je prejela družba večje število znamk, v posameznih ovitkih lepo sortiranih in ohranjenih. S takimi znamkami se družbi resnično gmotno koristi: Na delo prosimo!

Zadnji številki je priložilo upravnistvo nakaznice in prosimo, naj cenj. naročniki ne odlašajo vpslati

naročnino!

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

po 4 1/2 %

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urduje se v centrali in v podružnici vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Trgovina s špeci-
rijskim blagom

Trgovina z moko in
deželnimi pridelki

A. Šarabon, Ljubljana

priporoča svojo novourejeno **glavno zalogo rudninske vode.**

Velika pražarna za
kavo, mlin za dišave
z električnim obratom.

Točna in solidna postrežba!

Na drobno in debelo!

Založa brinja in sliv
za žganjekuho

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk
in samokresov najnovejšega sistema, kakor
tudi municijo in vse druge lovske pri-
prave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastonj.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena
leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1882

Podrejena skontraciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada
št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 12,434.933-24

Upravno premoženjekmetske
posojilnice 31. dec. 1907
K 12,888.795-43

Denarni promet
K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na
menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Zvezdno!

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice
Največja izbira izgotovljene obleke
za gospode, dame in otroke.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Žaloga papirja,
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

š. Slatnarjevih zvezkov

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti
priporoča:

Ravnokar na novo izšli knjigi:

Pariški zlatar.

Povest iz dobe kralja Ljudevika XIV.
92 strani. Zbarvano podobo. Cena 60 v.
Po pošti 70 vin. Dobiva se tudi v vseh
slovenskih knjigarnah.

Iz dobe punta in bojov.

Dogodki iz okupacije Herceg-Bosne.
Cena 60 vinarjev.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5.
poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2,000.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500—, 1.000—, 5.000— in 10.000—.

Podružnica v Celovcu

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Ustanovljena 1. 1854

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon št. 210

G. AUER^{jevih} dedičev, Ljubljana Wolfove ul. št. 12

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izbrano

marčno pivo v sodih in steklenicah.